

KÖZTÁRSASÁGUNK NAPJA

Köztársaságunk kikiáltása évszázados harcok eredménye, a nemzeti és társadalmi felszabadulásért, a függetlenségért, a társadalmi haladásért folytatott harc beteljesülése volt 1947. december 30-án. Ez a történelmi aktus közvetlenül az 1944. augusztus 23-a megnyitotta mélyreható társadalmi átalakulásokban gyökerezik. A győzelmes fegyveres felkeléssel megindult forradalmi folyamat megteremtette a feltételeket a kizsákmányoló osztályok megdöntéséhez, a dolgozók hatalmának megteremtéséhez és a szocialista társadalom építésének megkezdéséhez. Ennek a forradalmi folyamatnak jelentős mozzanatai voltak: a demokratikus kormány megalakítása 1945. március 6-án, a földreform végrehajtása, az államapparátus és a közélet demokratizálása, a polgári-földesúri pártok veresége az 1946. novemberi választásokon, a munkásosztály és a parasztság akcióegységének megszilárdulása, a néptömegek politikai-ideológiai öntudatának és szervezettségi fokának növekedése.

A munkástömegek bekapcsolódása a forradalmi harcba, valamint a kizsákmányoló osztályok pártjainak politikai-gazdasági talajvesztése gyökeres társadalmi-politikai erőviszony eltolódásához vezetett a munkásosztály és szövetségesei javára. Ilyen körülmények között 1947. második felében megérték a feltételek a monarchia megdöntéséhez és a köztársaság létrehozásához.

„A köztársaság kikiáltása — állapította meg Nicolae Ceaușescu — annak a harcnak betetőzése volt, amelyet az évszázadok során a román nép, a nép haladó erői vívtak a nemzeti és társadalmi felszabadulásért, a függetlenségért, a társadalmi haladásért és a jobb életért“.

A köztársaság megfelelő államkeretet teremtett a forradalmi vívmányok megvédésére és továbbfejlesztésére, a dolgozók demokratikus jogainak bővítéséhez, a szocialista építés folyamatának megkezdéséhez és kiteljesítéséhez. Az egész nép, nemzetiségi különbség nélkül az összes dolgozók — románok, magyarok, németek és más nemzetiségűek — rátértek közös hazájuk újjáépítésének magasabb fejlődési szakaszára, a mélyreható átalakulások történelmi korszakára. Hazánk politikájának középpontjába állította a szocialista iparosítást mint a gazdasági-társadalmi és kulturális haladás, a nép életszínvonala emelésének, a társadalom sokoldalú fejlesztésének, a nemzeti függetlenség és szuverenitás biztosításának alapját. Az ötéves tervperiódusok mind az iparban, mind a mezőgazdaságban megteremtették a szocialista társadalom mű-

szaki-anyagi alapját. Az 1965-ös év a szocializmus végérvényes győzelmét jelentette minden tevékenységi területen.

Amikor köztársasági életünk 31 évét felmérjük, büszkeséggel tekinthetünk a IX. kongresszus által megnyitott időszakra. Hazánk gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődésében, a termelőerők gyors ütemű gyarapításában, társadalmi viszonyaink tökéletesítésében, a forradalmi folyamat kiteljesítésében a legeredménydúsabb időszak ez. A X. kongresszus után a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom építésének nagyszerű korszaka következett. Addig soha nem látott ütemben gyarapítottuk a termelőerőket, tökéletesítettük a termelési viszonyokat, új alapokra helyeztük a társadalomszervezés, -tervezés és -vezetés rendszerét, hatékonyabbá tettük, minőségileg magasabb szintre emeltük munkánkat. Ezek után fogadhatta el a XI. kongresszus a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtése és a kommunizmus felé haladás történelmi programját.

Gazdag mérleget készíthetünk köztársaságunk évfordulóján. A 31 évvel ezelőtti háború marcangolta Romániából a köztársaság évei — a szocialista építés esztendői — alatt a világ egyik leggyorsabb ütemben fejlődő, a korszerű tudomány és technika vívmányai alapján szervezett iparú és mindinkább modernizálódó mezőgazdasággal, virágzó szocialista kultúrával rendelkező ország lett. Olyan szocialista ország, amely ma méltán tűzheti ki célul, hogy a következő ötéves tervben a közepes fejlettségű országok sorába lép.

A minden téren elért nagyszerű eredményeink révén egyre gyarapodó, gyors ütemben fejlődő, s tevékeny és következetes békepolitikájával világszerte nagy tekintélyt és elismerést kivívott szocialista Románia minden állampolgára — románok, magyarok, németek és más nemzetiségűek — teljes jogegyenlőségben, bizalommal és derűlátó szívvel tekint a jövőbe, és szívből hangzik jókívánsága: gyarapodj és virulj békében és bőségben, hazánk, Románia Szocialista Köztársaság!

DR. ERDŐ JÁNOS

A TÜRELEM ÉS HATÁRAI

Az Unitárius Világszövetségnek — IARF¹ — Oxfordban tartott 23. kongresszusán rólunk volt szó, a jelenünkről és jövőnkről. Fő témájában — „The limits of toleration today — A türelem határai ma”² — az emberiségnek égetően időszerű vallási, társadalmi, művelődési kérdései összegeződtek. A türelem nem elvont kérdés, konkrét formában akkor jelentkezik, amikor személyi és közösségi kapcsolatainkban olyan felfogásokkal, cselekedetekkel, értékekkel, társadalmi struktúrákkal, világnézetekkel és vallásokkal találkozunk, melyek tőlünk különböznek, vagy éppen velünk szemben állanak. A különböző felfogások képviselői közötti érintkezés és a türelmetlenség megnyilvánulása tette szükségessé, hogy az IARF foglalkozzék a régi és mégis mindig időszerű kérdéssel: mit jelent a türelem nekünk, unitáriusoknak és a szabadelvű vallások követőinek.

A kongresszus, Sir Alister Hardy, oxfordi egyetemi tanárnak előadása és az IARF négy tanulmányi bizottságának referátumai alapján, öt napon át tárgyalta a türelem és határainak elméleti alapját, valamint ökumenikus és etikai alkalmazását. A tárgyalások folyamán figyelembe vette az unitárius kereszténység és szabadelvű vallások örökségét is, az előttünk jártak tanításait és példáit. Az IARF nagygyűlése a múltba és jövőbe tekintő felelősséggel fogalmazta meg állásfoglalását a türelem mellett, mely számunkra nemcsak tanulság, hanem hitvallás és kalauz is. Erre pedig ma nagyobb szükségünk van, mint bármikor.

1. A türelem elmélete alapállása

Közismert, hogy a türelem a legbonyolultabb kérdések egyike. Sokféle értelmezését nagymértékben befolyásolja az ember vallása, világnézete, társadalmi helyzete és kultúrája. A kongresszus is részletesen foglalkozott a fogalom elemzésével.

Mi a türelem? A türelem nem közömbösség, tétlenség vagy gyáva-ság; különbözik a határozatlanságtól, gyengeségtől, az el nem kötelezettségtől, a megadástól és az elvtelen engedékenységtől. A türelem lény-

¹ Az Unitárius Világszövetség angol nevének — International Assotiation for Religious Freedom — rövidítése, a továbbiakban ezt használjuk.

² The limits of toleration today IARF. Congress workbook, Oxford 1978.